

DEBATT

Integrering: Ressursene må brukes bedre

TEKST: JAN TORE SANNER

Kunnskaps- og integreringsminister (H)

Andreas Slettholm mener Regjeringens nye integreringsstrategi har nye og interessante ideer, men stiller spørsmål om finansieringen.

En hovedårsak til den lave sysselsettingen blant flyktninger er at mange mangler den kompetansen som det moderne norske arbeidslivet etter spør. En bærebjelke i Regjeringens nye integreringsstrategi er derfor en sterk satsing på utdanning, kompetanse og formell kvalifisering som gir en trygg jobb.

Dyrest med tiltak som ikke virker

Både den såkalte Helsfyr-modellen, og andre tilsvarende modeller fra Gloppen, Lillehammer og andre steder, er realisert innenfor de økonomiske rammene og ordningene som finnes. Neste år skal vi bruke om lag 13 milliarder kroner på integrering. Dette er tilstrekkelig. Utfordringen er at ressursene må brukes bedre.

Fremsynte kommuner ser at investeringen i utdanning lønner seg. Fagbrev som gir jobb betyr flere bidragsyttere og færre på sosialstønad. Det aller dyreste for kommunene, for hver enkelt deltager og for samfunnet, er alle tiltak som ikke virker. Aftenposten har selv dokumentert hvor mange lite effektive kurs og tiltak innvandrere tilbys, uten å komme i jobb eller få nødvendig utdanning.

Bedre bruk av ressursene

Vi vil vurdere hvordan vi kan innrette dagens tilskuddsordninger bedre. Men det krever først og fremst bedre bruk av ressursene, ikke mer penger. Eller som forskere og deltagere uttalte i Aftenpostens artikkel om den meningsløse runddans av kurs: Vi må først og fremst tenke nytt.

Slettholm har for øvrig sitert meg feil om de såkalte kombinasjonsklassene. Det kan selvsagt skyldes at jeg har uttrykket meg uklart. Det jeg pekte på, er at ungdom med kort botid i Norge ofte faller fra i videregående opplæring, fordi de mangler forutsetninger for å gjennomføre. Derfor skal de få et forsterket tilbud om grunnopplæring, i videregående skole. Dermed vil de ha en reell mulighet for å gjennomføre og bestå, ikke bare en formell rett.

KRONIKK

Lite taler for at EU blir et europeisk USA. Men medlemslandene trenger EU mer enn noensinne.

Nasjonenes comeback

TEKST: STEN INGE JØRGENSEN

Utenriksjournalist i Morgenbladet og forfatter

1. november var det 25 år siden Det europeiske økonomiske fellesskap (kalt EF i Norge) skiftet navn til Den europeiske union (EU). Den gang trodde mange at medlemslandene var på vei i føderal retning, mot et Europas Forente Stater.

Et kvart århundre senere er det et ganske annet bilde som trer frem. Det indre marked er langt fra realisert, særlig innen tjenestesektoren. Storbritannias utmelding av EU, brexit, dokumenterer at fellesskapet ikke er hugget i stein. Eurokrisen avdekker grunnleggende økonomiske konflikter mellom nord og sør.

Flyktningkrisen og den autoritære vendingen i flere tidligere kommunistland har skapt økt spenning mellom øst og vest. Svært få statsledere stiller seg bak Frankrikes president Emmanuel Macron, hvis svar på de mange krisene er å gjøre et integrasjonsbyks fremover.

Parentes rundt krisene

Alt det ovenstående er riktig, men hvis man forsøker å gjøre opp status for dagens EU med utgangspunkt i kriser og konflikt, kommer man sørgelig til kort. Hvordan forklarer man at det er flere tegn til styrket samarbeid enn desintegrasjon? Det gjelder helt sentrale områder som energi, skatt, forsvar og utenriks. Og hvorfor mener stadig flere, hele to tredjedeler av «folk flest», at det er bra at landet deres er med i EU?

Svaret finner man ved å sette en parentes rundt krisene og studere fellesskapet fra en bredere synsvinkel.

Samarbeidet begynte som et fredsprosjekt og ble gradvis et økonomisk, i takt med utviklingen av det indre marked. Dette gjorde EU relativt teknokratisk, illustrert ved at EU-kommisjonen og EU-domstolen spilte sentrale roller i integrasjonen.

Men fra 2000-tallet så vi stadig tydeligere at medlemslandene også ønsket å bruke EU som redskap for å løse mange ikke-økonomiske utfordringer. Dette gjenspeiles i den brede politiske dagsordenen som preger møtene i Brussel i dag. Nå ser vi også tydelig hvordan EU-rådet, der medlemslandene regjerer, og det direktevalgte Europaparlamentet er blitt hoveddriverne for videre integrasjon.

Når USA blir fienden

Europeiske politikere spør seg blant annet: Hvordan bør vi møte

strømmen av flyktninger og migranter? Hvordan skal vi beskytte europeernes personvern i en gjennomdigitalisert verden? Hva gjør vi når USA fremstår mer som en fiende enn alliert i utenrikspolitikken?

Hvordan kontrer vi russisk involvering i europeiske valgkamper? Hvordan møter vi den fremvoksende supermakten Kina?

Hvordan kan vi stanse den internasjonale skatteunndragelsen, som har ført til et kappløp om å kutte selskapsskatten i land etter land?

Hvert eneste av de store spørsmålene krever et bredt spekter av tiltak. Ta klimakampen, hvor EU ikke bare har strammet inn på kvotesystemet, men også lansert en ambisiøs «sirkulær økonomi» hvor gjenvinningsgraden på sikt skal opp mot 100 prosent.

Utviklingen av et felles energimarked gjør det mulig for fornybar energi å fases mer effektivt inn, fordi dårlige sol- og vindforhold i en region er langt mindre problematisk når man har et svært geografisk område på samme nett. Nå åpnes også de nasjonale jernbanesporene, med håp om at mye av den enorme mengden gods som hver dag fraktes over grenser på lastebiler rundt i Europa, i fremtiden kan transporteres med tog.

Tre land gir hodepine

At realiseringen av det indre marked ikke lenger fremstår som EUs fremste oppgave, innebærer riktignok ikke at den økonomiske dimensjonen er skjøvet i bakgrunnen. Det globale handelspolitiske klimaet er forverret de senere årene, og da er det viktig for medlemslandene at EU er sterkt nok til å forhandle frem gode avtaler på deres vegne.

Samtidig innebærer brexit at europeerne har fått et håndfast eksempel på verdien av fundamentene i fellesskapet, inkludert hvor mye de risikerer å tape dersom EU skulle forvitte.

Parallelt med at EU har fått en bred politisk agenda, er antallet medlemsland steget til 28. Det innebærer at sjansen for at noen ønsker å legge ned veto mot nye integrasjonsskritt, er blitt større. Man må også regne med at det til enhver tid vil være flere dragkamper gående mellom EU-kommisjonen og avvikende nasjonale regjeringer.

Pr. dato er det Polen, Ungarn og Italia som gir de andre mest hodepine. De to første bryter med demokratiske og rettsstatlige prinsipper, mens sistnevnte nekter å følge de budsjettreglene de signerte da de ble med i eurosamarbeidet.

Kampen mot skatteflukt

EU har tradisjon for å være konsensusøkende, og mange land prøvoses av at Kommisjonen ikke kjører en tøffere linje mot avvikerne. Riktignok har reglene for valutasamarbeidet gjennom årene vært brutt av nesten alle medlemsland, uten at noen er blitt straffet.

Storbritannias Theresa May, Tysklands Angela Merkel, EU-president Donald Tusk, Nederlands Mark Rutte og Ungarns Viktor Orbán poserte for gruppefoto i Brussel i oktober.

FOTO: PIROSKA VAN DE WOUW, REUTERS/NTB SCANPIX

«Samtidig innebærer brexit at europeerne har fått et håndfast eksempel på verdien av fundamentene i fellesskapet, inkludert hvor mye de risikerer å tape dersom EU skulle forvitte.»

Men i alle de tre ovennevnte tilfellene ser det uansett ut til at presset fra EU har effekt, i den forstand at det demper de ytterliggående regjeringene i hvor radikale de våger å være. Det faktum at prosessene kan gå over flere år, gjør også at tvistene kan løses gjennom nasjonale regjeringsskifter.

Når medlemslandene i stadig større grad ønsker å bruke EU til å løse nye politiske problemer, vil det i mindre grad være Kommissjonen som havner i konflikt med avvikere. Det vil snarere være landene selv. Dette ser vi i dag særlig i skatte- og utenrikspolitikken.

Hvor lenge skal skatteparadis som Luxembourg få lov å legge ned veto mot regelverk som hindrer skatteflukt?

Det legges i dag tungt press på enkeltland som vil innynne seg hos stormakter som Kina og Russland gjennom å legge ned veto mot felles EU-posisjoner på utenriksfeltet.

USA, Russland og Kina skremmer

Flertallet av EU-landene opplever slike avvik som dypt problematiske. Å stanse skatteflukt handler ikke bare om å fylle statskassene til velferdsformål. Det er også en måte å dempe noe av den misnøyen populistene vegeterer på.

Og hvis ikke EU kan snakke med én felles stemme i verden, har medlemslandene små muligheter til å kontre den farlige kursen USA, Russland og Kina har lagt ut på.

At verdens tre største makter går i autoritær retning samtidig, er så alvorlig at selv Europas sjefsavvikler, Storbritannia, nå ser ut til å ville legge seg nært opptil til EUs utenriks- og forsvarssamarbeid etter brexit.

Sten Inge Jørgensen ga nylig ut boken *Vi som elsker Europa* – et nytt EU for en ny tid.

DEBATT

Organdonasjon var det eneste meningsfylte i en fullstendig absurd situasjon

TEKST: ELIANN JENSVOLL
Pårørende til en organgiver

En solrik og varm ettermiddag sommeren 2016 ble livet til tre barn og to voksne for alltid endret. Livet frem til den dagen var styrt av jobb, unger, treningstider, dagnader og alt som utgjør en normal hverdag for en familie på fem.

Sett i etterkant var dette pur hverdagslykke. Vi ante bare ikke hvor godt vi hadde det i lag, selv på de mest krevende dagene, og hvor stille og mørk hverdagen ble etter at vi som familie gikk fra å være fem til fire. En familie i dyp sorg.

Den nevnte ettermiddagen falt familiens klippe om med hjertestans 48 år gammel, vel trent og full av drømmer for fremtiden. Familien er så uendelig takknemlige for den innsatsen naboer, akutten og intensivavdelingen la ned for å gi oss håp om videre liv som en familie på fem.

I to døgn fikk vi beholde håpet om at dette gikk rett vei og vår høyt elskede far og samboer skulle komme tilbake til oss igjen. Fem døgn senere var det dessverre ikke lengre håp om et videre liv. Et valg måtte tas, slå av apparatene der og da eller tillate organdonasjon.

Vi hadde diskutert problemstillingen på forhånd om det verste skulle skje. Han som jeg, mente at om man er villig til å motta et organ selv eller ønske det for en av våre nærmeste, må man være villig til å gi når man selv ikke lenger har bruk for dem.

Håp og liv til tre mennesker

Han ga som en siste gest håp og liv til tre mennesker den natten, og noe av han lever videre i dem. I den vanvittig absurde situasjonen familien sto opp i, var dette det eneste fornuftige å gjøre. Noe å holde fast i som positivt, når livet som du kjenner det ligger fullstendig i grus rundt deg.

For det er ikke bare han som døde den natten. Den delen av meg som var knyttet sammen med ham, døde også. Drømmene vi delte, prosjektene vi var i gang med, og kan hende aller tyngst, de fremtidige ting som å kunne bli besteforeldre i lag en dag, døde den natten. Det å vite at hans altfor tidlige død ikke var helt meningsløs har gitt lindring i de mørkeste stundene.

En gave å få gi håp og liv

Tre mennesker fikk forhåpentligvis en ny sjanse om et godt og langt liv den natten vi tok farvel. De har muligheten til å dele drømmene med dem de er glade i, fortsette prosjekter satt på vent grunnet alvorlig syk-

Sommeren 2016 fikk Eliann Jensvolls samboer hjertestans.
FOTO: PRIVAT

dom og ha en mulighet for å oppleve alle aspekter ved livet som gjør det verd å leve.

Vi vet ikke hvem de tre organmottagerne er utover et brev vi mottok i etterkant som angir kjønn, aldersgruppe og hvilke organ hver av dem mottok.

Organdonasjonstillene for tredje kvartal er de laveste på ti år, ifølge en statistikk fra Oslo universitetssykehus. Det har spesielt påvirket antall nyretransplantasjoner.

Å ha fått lov til å være med på å gi håp og liv i en slik tid, er en gave. Organmottagere er mennesker med alvorlig organsvikt, de lever på lånt tid. De er helt avhengige av at andre er villige til å gi den ultimate gaven – et livgivende organ som hjerte, lunge, nyre, lever og bukspyttkjertel.

Deres liv etter en organdonasjon vil, om vellykket, bli bedret. Og i noen tilfeller kan det hende de blir reddet av gaven. Ett menneske gikk bort den sommernatten, men tre andre fikk et nytt liv.

En mann som satte spor

Jeg har full forståelse for behovet for anonymitet mellom giver og mottagere, men jeg og ungene skulle så gjerne få formidlet at vi ønsker organmottagerne alt godt videre i livet, og om det var ønskelig kunne fortalt litt om mannen som de nå bærer en del av med seg videre.

En mann som satte gode, varige spor etter seg i livet i alle sine roller. Som pappa til tre gutter, samboer, sønn, barnebarn, bror, nevø, fetter, svigerbror, svigersønn, onkel, venn, lærer, kollega og nabo.

En mann som stillferdig, men med et underfundig smil stilte opp for andre. Fra første dag, og sannsynlig for alltid, er det med dyp takknemlighet og glede vi vet at han på en måte lever videre og at han gjennom tre andre mennesker fremdeles setter spor etter seg i livet.

Om jeg som pårørende til en organgiver skulle få lov til å komme med et råd: Ta samtalen om organdonasjon i dag, formidle din avgjørelse til dine nærmeste slik at om morgendagen skulle vise seg å ikke rinne for deg, kan dine kjære likevel kunne ta et meningsfylt valg i en fullstendig meningsløs tid.